ՄԵԳՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Հրաժանագրուած պարագրութիւնը ընդունուած է Թիֆլիսի մէջ Հրատարակողի տեղ, և գրասենեակ Պարոն Ներսէս Այվազեանցի գրատան մէջ, եւ ուրիշ տեղերու մէջ պատուելի Հոգեւորականաց կողմանէ։

ԼՐԱԳԻՐ

Լրագիրը շաբաթը մէկ անգամ կը հրատարակուի՝ ամէն շաբաթի օրը, և պարեկան գինն է մէկ մանէթ ինչ Թիֆլիսով և ինչ ուղարկելով ուրիշ տեղերը։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱՆ ԹՈՒՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՒԵԻ ՏՐԱԿԱՆ։

Հատոր 2. Ապրիլի տպրլ։ Յունվարի 11 1858 ամի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐ։

ԴԱՂՍՏԱՆ։ Յիս առնուած լուրերս որ յայտնի է, կատարեց ծոմի մեծ կիրակի զօրքը Պ. Կոնդրատ Ալեքսեեւիչ Օրբելեանի առաջնորդութեամբը, մեծ ամառան միջոցում պատրաստած էին Սալատաւի վերայ նեղլու մասին, և շինելու կամուրջ Շատը—Կալատին Դաղիստանի հետևակ գնդի (պէհ) համար։

Սալատաւ լինի, որի մէջը բնակուած են վայրենի և քաջ ժողովուրդ, դժուար մերձենալու ընդհատ լերան Թաւ անտառների և քարափների պատճառաւ, և չնայելով որ ինքն Շամիլն, նրա որդիքը և զօրքի մեծ բազմութիւնը աշխատած էին ընդդիմանալ, վերջապէս Յունաց զօրքը վերառաւ։ Նրա բնակիչները՝ որ հետևում էին ամառ ղեկի մէջ, շատերը եկան մեզ ծոմ կինալու, և շատերն էլ գնացին Շամիլի հետ կինալու լեռների մէջ, որ տեղից նրանք ամէն օր ծածուկ վախչում են դէպի մեզ, և լսդրում են Կառավարութիւնից պաշտպանուելիքն և հոգ։ Ահա Սալատաւ լինն վերառած է, և նրա վերառնելով կարելի է առնել որ Չաբլը և Գումբէթը պէնդինից գառան, և Չղոլի, Ազալու և Իգդերու ճանապարհները բացուեցան։ Այն և նոյն ժամանակուանը Սալատաւի մէջ առնուը շինուելու երեք բառալիոնի կինալու համար քանի ամիսը առաջ, որի մէջը կան 16 առն զօրքի (կազաքա) 3 բառարէյ, 3 առանձին աշտարանիներ. 1 Լեզգանօվա ձեզ (կանոնիր) և երկու նետքնատան վառօդի։ Խորը որ նները և աշտարանիները ծածկած են երկաթի տախտակներով։ Ամրոցի մէջը կայ պատրաստ կին տարեկայ պաշար, կա վերառած առելքուանի շինուած են հարիւրաւոր ճանապարհներ, Ազալի հետ կապակցութեան համար կարել են 10 վերստ վրա անտառ, կտրած վերառնուած է չորս սաժէն ամրոց։ Չհամնելով ամէնօրեայ մանր մունր կռիւները, չորս երեսէն յաղթութեան է արած, որ տեղ խլուած է Շամիլը որդի Պ. տղի Մուհամմի տապարը և հինգ նշանակներ (պղպէհ քեայրաղներ) չմուելով գերիքը և գնդերը։ Նա էս ամէնը արած է վեց ամսուան մէջ։ Ամէն տասն հազար մարդով, և սրա հետևը ինչքան խնդք և հոգսեր քաշուելու էր հարկաւոր առաջնորդներից կողմից, և ինչքան անձնապահութեան և ծանր աշխատանք էր հարկաւոր կատարողներից կողմից։

Հոգիկ կարելի է յոյս ունենալ, որ Սալատաւի բնակիչները դիշերը ու ցերեկ արած աւազակութիւնները վերջացել է։ Պատմելիքը և Շամխալցիք կտրող են առանց երկիւղ վարուցան անել իրանց դաշտերում, և արածացնել նրանց անասունները, և վառելու ածխանները՝ առանց ահ ու դող կարող են տալ նրանք ուզածին Հիւսխալին Դաղստանի ձմեռուայ հետ։

Թեմուրխանի Շուրայի վճռաւորականները ուրախացան Սալատաւի վերնայնելու համար, և Թիֆլիսում քաղաքացիք Դուրսի Օարդարով և Ազբարանդով խոստովով, որը յայտնի են իրանց զանազան ջերմեռանդութիւններով, կնդրկելին իշխանութենից հրաման հաց տալու Սալատաւ լուսի եկած զօրքին Շուրայ գալու ժամանակը։

Նոյեմբերի 14, վերայ յիշեալ զօրքի մեծ մասը մտաւ Շուրայ, մնացին երեկոյին եկաւ Կնիազ Օրբելեանն իր բոլոր սահմանաւորներով, և նրա հետ Դաղստանում անհրաժեշտ ձիաւոր զօրքը և 200 Դոնաւ զաքազակներ։ Կնիազի առաջը գնացին Ե. դինի ամբողջ Դաղստանի տիրապետողները, պատուաւոր մարգիկը և խառն բազմութիւն ձիաւորներով։ Կնիազի տան դռան մօտ Շուրայ, սիրելին հրացանները (նռան նէր) դնել. ինչպէս որ սովորաբար ընդունում է յաջողութեամբ յիս դառնալու ժամանակին։ Յիս տեղ Շուրայի բերդի գառնը առաջ գնացին քաղաքացիքը, և տանը մօտ՝ պիտոյարհան սահմանաւորները։

Կնիազի հետ եկած Դաղստանի գնդի ձիաւորները, զաղափնները և մինչեւին հրաւիրուեցան հոգի վերայ, որ պատրաստել էին Օարդարեանցը և խոստովեանցը շուրջին գողցումը։ Դաղստանի գնդի ձիաւորները, որ մեզ առաջ են ընդում պատերազմի մէջ, առաջ առաջ սրանք գնացին գեղի տեղը, և ձիաներու վերայ նստած խմում էին արագ, և տեղացիքը լծի ծխով մեր էին առնում ապրատակ հոգ և խաշլամայ։ Յիս բանը միաք է բերում Գուանների և Ամնոցիների տոմբուրների որ ձիաներու վրա նստած կատարում են մեծ վտանգ ընդհանրական գործեր։ Սրանցից յետոյ հրաւիրուեցան Զաղափնները և Շամխալն, Արհուլի և Կուրլի Միլեցիներ։

Միւս օրը յունուարի 15, Աբշերոնի վաղորդեան հրաւիրուած էին գինուորները, բայց ասուիճանաւորների հոգսը պատրաստած էր մեծ վրան և նրա մէջը տեղ

2 ժամին ցօրը ակռց առն գալ նաւապետները ածելով և խազ առելով, և յանկարծ անհանելով պատրաստ անիմը, զարմացան։ Վերջն պատրաստողները խնդրեն գաժանեցին մարդասիրաբար Հարկ հանել մի ղրուշ վարձատ առասպել մը, և բրինձ կաշ ածելու, խոկ անցանի վրայ մարդասիրաբ մի մի քանի ասող առին և մի մի դրամատ ապահաւ Հայ, նախանձելի անձ լաւ յիշող Նահանգան Հնդ առելու որ ես տասարի մեսակ եմած ցրնչի վերադարձ և ցրնչից Հայ։

Պատերազմարվեստը հրաբուխած կին վրանի մէջ, ինչ տեղ տեղան պատրաստութիւներ Հանդիսեցան տրան իմ Թենով, նաւապետների յարմարով Հետամ կին և խոսում կին Թագուհուն, Կամաւոր Կամերանին, Կենեռալ Օրլեանի և ադիշեների կնոջը։

16 Նոեմբերի առն կիսա Պոռտի Հիսուսի դան դը, և ձագուց Հնդոստանցիների ցօրը, որը նամատպես հրաբուխած կին Օ արդարութից և Խոսուստից։ Լոնդոնի օրվայ մէջ հրաբուխնները կին ամէն բաստրին Հիսուսի, ձեռ մուսի Հնդոստանցիների ցօրի (արձէքէն)։ և 1100 Հիսուս Պատած ասյ որ մեշտ կոպի յարմարութիններ բրնին, որ կարող են զարմացնել և օձեսական գործողներ։ Ճանչուն է որ Վոռցեստրցիները շատ Օ արդարութիւնը և խոսուստութիւնը ընդունին, են ժամանակը վոռնուսիստ Թիւնը լաւ կերթար։ Պարտքը մարդիկը շատ էլ գոհ կին բարերարու Թիւնից և օգնականու Թիւնից։ Երեխոնց Հանդը կը շինվին ուսումնարաններ, և յուսո ան են հնդկի և անհարդարնակ Վոռցեստրցիների մէջ, գիտուցը կը գոհնը իր կեանքին ոլջոյն տարօրէն և ուրախու Թիւնից։

КАВКАЗЪ.

ՏԵՂԱԿԱՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լիտագիմիայ Գօսուդարստվենիկի Խմուճեստվուսի 28-ին Յունվարի 28-ին պէտք է լինի ասրդ, և նրանք որոշ յետոյ պերեսաւրժկայ էջարսկ տալու Համար յունվարի մեկիցը նեկեզեցական դպրանները, որոցմէն 11 դպրանը բաղանիս մնան է և մեկը Պետրն փոստցուցը Թիֆլիսի մէջ, ցանկացողները կարող են գնալ նշանակեալ օրն Կոմպիդիսյան օրնուսուց գրասենեակ, (գլուխ)։

Ցիշեալ Լիտագիմիայումը նշանակված է սեպտեմբերի 11-ին ասրդ, էջարսկ տալու յունվարի մեկից վեց տարուց ինչի 12 տարին, վարժուս և խոստովանի, (գլուխ) անելը, Պահից առնում, որ էքսամէնը և Գրիգորի դեղերու մնան են և 2 ինօգոդքան 40 օրավար, Ներքև դեղ մնաս

ՆՈՐ ԼՈՒՐԵՐ.

ԼՕՆԴՕՆ. 23 դեկտեմբերի. լուրեր ունենք Պետերբուրգից մինչև 17 դեկտեմբերը. Կոմանդը, որ գտնվում է վերստ ոսմանների տարածությունում։ Այնտեղ Կեմն կազմել է առնուազն 22000 մարդով, իսկ բարձրերը որ կին 50000 մարդ չորսկնցան։

24 դեկտեմբերի լուրեր ունենք Տայմսի լուրերը առում է, որ Պեր Պոլչն Պեմբը ասնկ միայն 12000 զօրք են ժամանակը, երբ որ 17 ամիսով ապառնի։ Լուրերը ևրեսում է որ Պետերբուրգին ապահոված են միայն 4 և վերստ օրված են 40 առաջնորդներ։ Թայմս Տայմսը կարծում է, որ հերառաջ առնի պէտք է լինի, որովհետև հակառ առարկ էր և վեց օր շարունակ։

25 դեկտեմբերի, լուրերը Տայմսի հրատարակից Բուկարեստ նոր սահատ են ունի Պատերազմի հետազոտման Թերթը (Տեղեկագիր-կոչ պետերբ) գրում Ընդհանուրի ընդհատ Թեան մասնով։ Այն Թատրերն է դեկտեմբերի 4, նա հարուստում է 17 ամիսով ապառնի Թիւնը նա ամարտների պատճառներից, և յոյս նում է մահման պատերը առած Պլեվն Պետրն գնդապետի 24 անգամներուն։ Փինդոկը հանդուրժելան մէջ է։ Բրեհանիս ցերեկ շատ յարմար Թիւններ առած Ռուդ նահանգի հարուստների վրայ։ Պատերազմ նահանգի հարուստին կողմ գրում Թիւնը լաւ չէ։ Սպառում են նոր ցերեկ։ Պատրաստ և Պելեզամ հանդուրժեան մէջ են։

РУС. ИНВ.

ՍԻՆՆԱՏ. 24 դեկտեմբերի. Ստորեւ լրագիրները յայտնում են, որ 23-ին Պետրոգրադից առաջ է լուր՝ Թէ Թուրքերը յարձակվել են 4000 բերդոնից վրայ Տրեբինիցք մոտիկ, պատերազմն էր առում, բայց հետևանքը յայտնի չէ։

Հեռագրական լուրեր ոչ ոսպես են Պետերբուրգից։

ՓԱՐԻԶ. 17 (2) դեկտեմբերի կես օր. Գրաղվոյ դրամատունը (բանկը) իր մուրհակների հաշիվը ցածացրել է միայն 5 տոկոսի։ Ստորեւ երեսի Հաշտարհների պարտադրները 730-ն։ Դեկտեմբերի 28 (16) հետագում են Թէ, 17 օրդ կառնինի հարկատը Թղթերով Թէ կարգադրիչը ուղարկած կը լինին Ղնիազան 2400 մարդ։ Անկիրառում գրում է, որ Գանիմարքայի դեսպանը հինգշի օրը կայսրին ներկայացրեց Տայնի Օսմանիկ Շէհլին։

ԼՕՆԴՕՆ. 13 (14) դեկտեմբերի. 2 ժամու քառորդին, Ընդհանուր Գրամատունը խոսին ցածացրեց իր մուրհակների հաշիվը 10 տոկոսից միայն 93 մին չեռ։

КАВКАЗЪ.

ՏԱՂԱՍՏԱՆ։ 29 դեկտեմբերի։ Վերանի մէնի զօրավարով Աստուծոյ ըսածը կիսով չափ կատարած են և կը պատրաստուին վերջացնել։

Իսկ ժամուն ժամանակը Սուլթանը ոչոց տալու և բեռնի օրհնուած ապրուստ դուս ուղարկելու համար։ Այս առաւօտ փոշտալիճեան երկար հոգ մտատանջած են Թագաւորը, որ ծառայած են Թագաւորական գործի մէջ դնդապետի (polkovnik) առնչութեամբ, մինչեւ անոնց ի Սուրբ բերդի և մնալը Յունական գործոց հրամանատարութեան։

ՍՄԻՐՆԻ ՅՕՒ։ 22 դեկտեմբերի։ Անտրիայ 19ին գրած ենք թէ դեկտեմբերի 17–ին պատահեցաւ գիշերուայ տասերկու երկրաշարժութիւն, որ զանազան տեղեր մեծ վնասներ, ինչ, վառարանները կին Սալիմոս, Պրուսիոն և Պօլսոյ թաղերները։ Նամակներուն մէջ կը գրեն թէ կիսամեռ մնացեր են։ Ասպետներուն մէջ ալ շատեր մեռեր են։ Ամենէն վատ եղած տեղերը Սալիմոս և Պրուսիոն եղեր են։ Ամենէն շատ վնասներ եղած տեղերը Պրուսիոն եղեր է։ Ամենէն շատ վնասներ եղած տեղերը Պրուսիոն եղեր է։

ԹՈՒՂԹԱՍՏԱՆ

Յաղթական առաջին օրը Թիւիլեղա Աբրահամ Ղազարեան Ղազար Պօղոսի աշակերտները առաջնորդութեամբ քաղաքացոց Հանդիսաւոր Ընդունելութեան Երթային Ասպետ Սարգիս Պաղտասարեան Եկեղեցական Ասպետներուն Հետ Առաւօտեան Ժամերգութեան Ներկայ Գտնուեցան և Խնկարկի Նոր տարին Շնորհաւորեցին։

Երեք աշակերտները առաջին Հանդիսին, Յունարին և Փետրուարին, յետոյ Հոգեկին Հանդիսին Հետ Ներկայացան Հաստատութեան։

Սէրոբէ Հոգեւորէ,

Շնորհաւոր Նոր տարի և բարի Գալուստ

Օ՜ ահռելիութեան, նորոգ ընչանի նորոյ տարեգլխի, ի՜նչ դարձ հանդիսաւոր անցելոյ և ներկայ ժամանակաց, Թագուհի բազմահնարս հեռուները հասարակաց, Թէ ներ, յաւիտեան և յորոց պատճառաց առին զանխիզճ յիւրաքանչիւր ազգս։ Հոգ մեզ, որք այսօր ապրիլանքին հետեւեալ կարգի։ ահռելիք գայթ օր հանդիսաւոր, գիտելիք քաղ, Թէ նոր օր, նոր տարի։ այն է, երբ նոր լինի լոյս ծագէ չքնաղ հոգեւոր ազգին և յիւրաքանչիւր անհատաց։ Տարտարոսի Հայոցն վաղուընից կոչեն զնոր օր երջանկութեան և շնորհաւորութեան, և զթագաւորն տարւոյն։ այլ դէմ եկիր զՏէրն պատրաստութեանդ դիմ արի հանդիսաւոր ասելոյ, և այսմ հանդիսական քաղցրագոյն, սիրելի արթուն յոյժ, Թէ իւր հոգեկան բերկրութեամբ զնորոգ ամսոյն և տարւոյն հանդիսանայ և ամենայն, յորում լիցուն հրճուանաց և ամենայն ինչ ի նմա ուրախութեան։ Ուրախ եղիցին զոր ասէ Տէր։ Պատրաստ եղիցուք ընդ առաջ նորա ուրախ և բարի կազմեալ։ Պատրաստ ի բազմութիւն հետ ընդ առաջ հանդիսական վիճակաւ զնորոգ ամսոյն, զոր երջանիկ Թուականն Հայոց կոչեն զնոր տարի։ Ուրախ եղիցին ընդ նոսա հրեշտակքն զոր ասէ Տէր։ Պատրաստ եղիցուք ընդ առաջ նորա ուրախ և բարի կազմեալ։ Պատրաստ ի բազմութիւն հետ ընդ առաջ հանդիսական վիճակաւ զնորոգ ամսոյն և տարւոյն հանդիսանայ և ամենայն, յորում լիցուն հրճուանաց և ամենայն ինչ ի նմա ուրախութեան։ Ուրախ եղիցին զոր ասէ Տէր։ Պատրաստ եղիցուք ընդ առաջ նորա ուրախ և բարի կազմեալ։

Ահեղ յիշեցուցա, Սրբազան Հովտապետ, Թէ զարթ ի մտանիկան տեղ տան ընչանի անջինջ տպաւորեալ ի վերա, և ի այն բարձրանալ ևս ի գործ դնելիք ըստ տանելոյ մինչ ցայն ձերմակեան բառախումբ Թեանք տարածանել յարդել մեռեալ զնշանաբիս ուսումն, չքնի հիմիք Հիմիս վառ և բարբառ յոժարս Թեանդ տապարկեն՝ յոյս ընծայանդ, և Թէ նա երբէն իրմէնիք զգանկան ապրեցարդոյն Սալոմոնի «Օ՜ ի՜նչ Թեմիճաց են ընծայդք, և ի՜նչ զօրաւոր պատերազմ։ և ի՜նչ խնամոյդ հոգ։ և ի՜նչ Հանճարիդ ուժգ մեծ Թեան։ և ի՜նչ գիտնոյ շնորհք։ վասնզի ժամանակք՝ և գիտցուածք պատուհին առիւծացեն նոցա։ Յովհ. ա գլ 9.—11, Ընչ ահռելի է յոյս յաւիտեան հոգեկան ընչանի, Թէ ինչ ահռելի է յոյս հանդիսաւոր և խոնարհեալ՝ ի հառաչ ձերոյ պատիկ երջանկաւէն Ձեր առաջին քրիստոնեայ լցուց զմեզ ընչանի Ձերոյ ընչանեայ, զարտասուալ՝ ի ցաւագին դէպս Թեան Ձեր և գիտցուածքն, ուրիշն ըստ նոյն խնամոյն բանի ասելոյ՝ «զանձնոյն որ ինչ գտանիցէ ի ձեռն քում առնել, արդարև և զօրաւէն քո, ասէ, ի Ձեզ յանձնառութեան և ի միջ ձերմեռանդն պատրաստութ ասէ Տէր։ Գնաք, տիր, անկեցիք, հոգիք ապրեցանք առաքեցին, և ընդն ասելն ամենայն բանիւ ամենայնով և գիտցուածս գործիւ, և երբ այս օրինակ հանդիսական ընչանի՝ յոյժ և ես կարիս ի բառասելոյ ասել։ Շնորհաւոր նոր տարի և բարի գալուստ։

Իսկ մեք՝ անեալ՝ ի գիրկս այրուձեայ ապստամբոյ ասելոյ ենք և ասելոյ, ձէ լուր եղեալ ընչանի և ասելոյ զարտասուալ գիշեր, ձէ յոյժ ասելոյ զիշեր, ձէ ընչանի ասելոյ, Թէ ի՜նչ ասելոյ ընչանի, ձէ ընչանի ասելոյ, ձէ ընչանի ասելոյ, ձէ ընչանի ասելոյ

վիշտ, միոչ դի ըստ բանին Պօղոսի «Օ՛ի ուխտիւք խնդրելովք նզով լինել՝ ի Քրիստոսէ վասն եղբարց և ազգակցաց մերոց», և եթէ այս միր ուխտ՝ որպ վասն գոհիլ զանձինս պատրաստելոյ, հոմանձայն պոյի և կամայ և յօժարութեամբ Աիր և բարեսիրտութեան սիրելիս. ասացէք և դուք միզ հնարաւոր նոր ատրի և բարի կազմուիլ։

Ի 12 Նոեմբրի 1858 ամի։
յաղթական 1307։

Տարեդարձ և ասոյ աշխիրի Աբէլն Զարդարի գեղապատ Յոբոնեան Տէր Գրիգորեանց Եպիսկոպոսիս։

Ի Տիւիս.

Ճոռևրը կարդացաց յիսոյ, ուր ներկայ էին և Թ՝Ջիլիս եպիսկոպոսն Աբրահամ Աղաքիարդի եբեռն նշանակութիւն հոգևոյն ուրախութիւնը, սեռնելով իրան շատ կարևոր պատճառ հոգևոր պղերը, սկսաւ ջիր ասուցանել պարիս օրհնել աշխարհասիրացը՝ Ճոռևրն, Աբրժապետացը, և Աղգին, և խոստացաւ չանալ և աշխատիլ ուրբան հոգևոյն է շատ լուսաւորել ուսուցմունքովն վերնոյն և ուսումն յաւուրաց հնոց թիւնը, և աներկոյն եղ ցոյց սուրբ իրանց հոգևորականութիւնը։ Պատասխանել է միոր յոյսը. որ Աբրահամ Աղաքիարդը ինչպես քեռական է նրան՝ լուսաւորի ուսուցմունքովն վերնոյն և ուսումն յաւուրաց հնոց թիւնը, և պատրաստակ եկեղեցոյ և ազգի համար ուսուցչ և բարեկիրթ անդամներ։ Որոյ ամենայն բարեկեցութիւնները Ճոգևոր Պօղոսի մասին և սրա յաւուրաց հնոց թիւնը միր լսողքը պարտք կը համարի հրատարակել յուրախութեան ամենայն ազգասիրներին։

ՀԱՆԳԻՊՈՒՄՆ

(Ընդ Սուրբ Ճանապարհն գրուածքներից)։

Ամեցեր միկ հնդկանոյ կրակարանի (բուխերին) առաջը նստած ցամբացնում էր Ալտեր սարերի ձնհնեցքը, դուցած ոտներս Ճանապարհորդներդը, որոնք իմ գալուց խոսակցել էին ինձ տեղ տալու համար, ոորից նստած էին, և միկ բոլորով դարձած նրանց խոսակցութիւնը շարունակում էին առաջուայ պէս։ Ես շուտով ղգացի դուրսիկան տարութիւնը, որոնք իմ ոտներ սկսաց տարածվիլ բոլոր մարմնի միջը։ Ձնհնեի սպիտակութիւնից դարձած աչքերս հանգստացան կեսամութիւնի միջ, որտեղ պատում էր միզ։ Սարի բարակ ոչիցը գրգռած շունչս սկսաց հանգիստ քաշել. ես մտիկայի կրակարանին որ ուշիլ լուսաքամամ և իմ նդիցից հնուած ոմոսի միջ քիփալ նստած դուրսիկան կեսին մտա, որն որ տարբերում էր ինձ պես, սկսեցի մտիկ տալ իմ շուրս կողմը։

Տոնեցիկու Ճանապարհորդ նստած էին Ալեպ հնդկանոյ (արաբել) մեծ անուանիութեամբ ոորից ծանր ջերուկ քաշելիցը կալուկի էր իմանալ, որ ոորից գիմացիցը էին։ Ինչպես ինոյնկալ էին Թոզնում առանց միկ ոգոի տգի միջ ծուխի տանիքը, որ կարծես Թէ, վախենում էին, որ շուտով չի պահիր ոորից քիփ բնորդ ծուխը։ Միոյն ոորից միկը քաշում էր ջերուկը փչանցուցի անհամբերութեամբ, որն որ սերում է շուտպէ ամեն բանում, ուրախութիւնն էլ։ Իս Ճանապարհորդը Ալեպացի էր, որին առաջ ես պատահել էի իմ տարին վերադայ Ճանապարհորդութեան ժամանակը, միոր միկ միհուն բարև տուինք իրարու էին ծանոթներ, Թէպետ միեզ ես բոլոր միկիմիհուն ո՛չ միկ խոսք էլ չէինք տասե։

Ես ուզեի պատիս տանել ձեզ Լօռաւուսը,

,, Այո՛, և Շամուհուսը։

Ղրղ է։

Սոնոր ոորից միկ միհուն գլուխ տուինք, և միր խոսակցութիւնը վերջացաւ։ Իմ Ալեպացին սկսաց խոսել գերմաներեն էր մեռ նստած մարդու հետ էլի և միմիկալի վերայ։

Բայց միկ քանի րոպեից յետոյ նա գարձուց իրա խոսքը դէպի միկ մարդ, որն որ նստած էր անհանգիստ ու անհամբերութեամբ (քնջնջում) և ասեց, ապա՛ վարժապետ հոտոտելուցիկը ձեր խոսքը։ Պուք մեղ միկ բան էիր ուղում պատմել։

Ես մտիկ տուի նրան, որի հետ խոսում էր իմ Ալեպացին, և սկսայ միկ միջոց հասունով մարդ, որին առաջ հանդիպել նկատել, նրա երեսին էլ նստած էր միկ կին. ոորից ձևը և շարժմունքը հնդան միկիմիհուն նման կին, որ իսկի էլ ասել. Թէ ոորից շուտ ժամանակ միասին ապրել են. ես էն րոպէին եմացայ, որ նա նրա կինն էր։

Երբոր վարժապետը լսեց իմ հայրենակցի խոսքերը ծաղկեց նա պերը, որն որ կարդում էր։

,, Պուք ղրղ էր, ասեց նա։ ,, Ձեզ հետ Քրիստոսով պատահած ժամանակը պատմում էի ձեր առաջ իմ բարեկամներդուն ,, Ծովային շարժմունքը,, ես խոստացայ ձեզ էլ միկ նոր բան պատմել, Թէպէ մինչ միկ ժամանակ էլի միհուհուկը հանդիսինը, հիմայ կատարում եմ իմ խոսքը։

Երբոր Գերմանացիքը լսեցին Պրօֆեսորի ես խոսքը. միկ միհուն ուրախութեամբ մտիկ տուին։ Ոորից լեզուին երանց չերուելները, և ամենքը նստեցան փափուկ Քնչքան որ կարելի էր և վարժապետը սկսաց։

,, Առաջ քան կատարելը սկսեց քարոզել հատատոյ նոր ըղուելիները, տաղ Գերմանիան բռնած էր վախերկով, ես վանքը լայնատարած էին, որոնց բարձր գանգատատունները երևում էին անտառի միջիցը, և միայն դրսի աղաւնատունները կատարում էին նրանց ծերերի վրայ։ Էն տեղ, էն պատերի միջումը։ Թաղկացած էին. դրքի է և մոլորեցնելու, որոնք աստվածամ են անուսումնասիրելու և պարապելու. բայց նրանք էլ քնակվում էին և էն մարդիկը, որոնք Թարգ էին աշխարհքի ամեն վայելչութեանները, պատրաստում էին երանց անձը պօվքով մեծ ժառանգութեան համար, որն որ խոստացել է Աստուած Յիսուս փրկիչը. ես վերջի մարդկանց կարպերն էր Օլմուցյան միջի վանդակատ. որն որ երևելի էր իրա գիտութեամբ բարեպաշտութեամբ։ Նա միկ համեստ և հատարակ մարդ էր Քնչպես էն մարդիկը, որոնք շատ քան են իմանում, գիտութիւնը նման է Ծովի։ Ինչքան հետուս ես գնում Ծովի ալեքների վրայ, Քնքան աւելի է լայնանում երկրագը (հորիզոնը) Քնքան աւելի է ընդարձակվում

մը աչքի հայեցուածքը. և ինքան շատ գօրնդ ես զգում մարդու աչքերուն մէջը, բայց կայծն վայրկեանները եղբօր էրիմուռը Թիւնով ընկնում էր ադբայր Ալիքուսի հագուս մէջ, բայց անոնց հետաքրքրութիւնի մէջ, ժամանակը կորցնելուց յետոյ էր բոլ նրա ձախաթը ծածկուելու ինձնեներով և մարդերը սպասանալով, նա կանչեց վերջապես երան օդնական հանիպած հոգով, Թողից ամին անօգուտ խելքի գոռ տալը, վազից գնի աղօթքը, ինչպես դիտի աղբմուծինի խոբնեսը, և սկսը լացուած խոտակ սկսալ՝ հաւատաց էրինային յայտնի։

,, Ընտրելով սրան սատիկ զամին մկ մկ ժամանակ խօսում էր նրա պատկի նաւատիրին։ Փորձանքները ժամանակ ժամանակ յետնին գառնում, և խելքը հպարտ հարցմունք էր տալի հաւատին։ Էն ժամանակ ադբայր Ալիքուսը սկսում էր. սև ամպերը ծածկում էին երանից ներքին արեգակը. նրա սերը սառում էր, և նա էլ չէր կարողանում ազիք անել պատակ մեն էր գալի վայքի չորս կողմը. նստում էր մտմտուք վրայ. որն որ ծածկում էր քարտինները, կանդնում էր չգիտի ուրերում. և մնում էր անտառի մէջ ուրեմն, բայց անում էր նա հարցնում բնութիւնին, սարերին, ալիքներին և ծառերին. նրա ամին հարցմունքներին մկ պատասխան կար Ալիքուսը։

Եղբայր Ալիքուսը շատ անգամ յաղթող էր դուրս գալու էս պատերազմներում, ամին անգամ նրա հաւատը զօրանում էր աւելի և աւելի, փորձութիւնը լուշմանքի փորձող քարի է, ևմէ նա կրգիանայ նրա դէմ չկարող է նրան տանել, նա աւելի սուրբ հրդեհնայ և աւելի կզօրանայ. բայց էս մկ քանի ժամանակ էր ինչը Ալիքուսը ախոր և անհանգիստ էր, նա շատ անգամ նկատում էր, որ ամին գիշերկ բանը կորչնում է ժամանակին, իր գիտնկութեան աչքը դադարում է ամենագիտնկ պատկի մեկ տալուցը, ականջը յոգնում է դուրսկան ձէնների, սերտը՝ ազիզ սկսին. և նա հարցնում էր ինքն իրան. ինչպես կարելի կը լինի մեզ. նա և երկնքում գանել յաւիտենական երջանկութեան անմահական աղբիւրը, ինչ կը լինի մեր հոգին անտահման ամենութեան մէջը անդադար ուրախութիւնը, մեծ էլ չափնչնի մեր հոգին.... յաւիտենականութեան տրտամիլը խօսքի տարածի համար, որ նոր միայն մկ օրինք է ճանաչում վախճանութեան օրինք, ինչ մարդ կուզենար, որ երա ուրախութիւնը հնէ էր անտահման ով Աստուած, հետդ էլ էիայ, ոչ անցեալը, ոչ ապառնին, ոչ յիշողութիւն. ոչ յոյս ... յաւիտենականութիւն, յաւիտենականութեան ամուր, ծանր խօսք. տարտամիլում երկրին վերայ. ի՞նչ կը լինիս դու երկնքում,

,, Էսպէս էր մտածում եղբայր Ալիքուսը, և ամին օր երկմտութը զօրանում էր և ծանրանում էր նրա հոգու վրայ. մկ տատուա նա դուրս եկաւ վանքից՝ երբոր վարդապետանքը գնո էլի քնած էին, և գնաց անտպատակ տաղերում մանգալու, ցօղալ բոցկան գաշտերը զարթնում էին արշալուսի առաջի ձառագայթներից. Նման էն կնկան՝ որ Ժպտում է աչքերը լերը արտասուհրով. Ալիքուսը գնում էր կամաց շատ մտոգ քարաւի գաբիվերի վրայ. Թռչնակները էն էր զարթնել էին. Թռչնամ էին մկ ծառից միւս ծառի վրայ Թափառալով երանց գերեկութը աստուածան ցօղը. Թրթռունները Թռչնում էին արեգակումը երանց Թեւերը ցամքեցնելով. Ալիքուսը կանգնեցաւ. որ ուրախանայ էս գեղեցկ գիշերկան տեսարանով, որն որ նրա առջին էն էր, նա միայ բերից, ինչպես գեղեցկ երկնցաւ նրան էս տեսարանը, երբոր նա տեսաւ նրան առաջի անգամ, և ինչ ուրախութիւնով մտածում էր մտնացնել էստղ երա օրերը, ինչպես նոր, ինչպես ափշեցնող երեսում էին նրան ծանրոտգ քաղաքների քնակիչին էս ծագկնները, ծառերը, էս ցող, ինչպես քաղցը էր նրա համար վանքը գալաւ առաջի տարին, ինչքան շատ և ինչքան երկար էր մտնդալի նա էն ժամանակ վանքի չորս կողմը, ինչքան նոր զգայողութիւնները շարժում էին նրա հոգին, էտեղ առուի ջուրը զգացում էին ուրեկի տակը, էտեղ ատառը ձէն էր տալի սոխակի (բիւլբիւլ) խաղին, էտեղ վարդը լոյնում էր երա քայքը անուշահոտութիւնով։ Ո՞ ինչպէս գուրեկան է, և քայքը է մանգալը անեղատակ անտառի անճանաչ նեղ նեղ ճանապարհներով, լսել գլխի վերայ ծառերի խշխշոցը, տեսնել ամին քայլի վրայ նոր անճանաչ առարկաներ, էտեղ ազբիւր. որի ջուրը ոչ մկ անգամ գևս չէ կարել մեր ծարաւը, կանաչ Թաւիշի (մամուռը) պէս գաշտերը, որին երբէք չէ գիպած ոտը, բայց տխառ, նաև էս ուրախութիւնները, չէին քաշում շատ ժամանակ անտառի բոլոր նեղ նեղ ճանապարհները շատալ մեղ ծանօթ են գառնում՝ մինը ճանճրանում ինք Թողնելի քաղքերը, երկարում ինք ամին ծաղիկները, և էն ժամանակ էս բնութիւնի քայլը գիզկութիւնները, որն որ մեղ երկում էին ինքան ախչինոտ, գառնում են սովորական, նրանց տեսնելը գառնում է մեղ համար սովորութիւնը, սովորութիւնը հոգացնում է մեզ ։ ։ և բնութիւնի ամին գիզկութիւնը ծանկլում է մեր անդգայ սրտի համար,

,, Էսպէս եղբայր Ալիքուսը հասաւ էն անդգայ դրութիւնին, ինչ էն մարդկի բանը, որնք անչափ գործանկլով Թիւ լսիչքներ, էլ չէն զգում նրանց զօրութիւնը, նա էլ անդգայ մարկ էր տալի էս գիզկութիւնները որն որ մկ անգամ նրան ոգեւորում էին ։ ։ Էսպէս մտածելով, եղբայր Ալիքուսը գնում էր գիւ առաջ ու առաջ գաշտերով՝ գլուխը կախ. ձեռները վերմոգած, նա էլ ոչինչ չէր տեսնում, ոչինչ չէր լսում. դուրս էր գնում առուի ջրերումը. անդ էր հինում անտառները, բարձրանում էր սարերի վրայ, վանքի գանգակատունը վարուց կորել էր նրա աչքերը. Շրմռաալը երա երեսկանով և պատկով էլ չէին երեսում հետևելնին՝ սառ ընդն էլ երեում էին երկնքումը միայն ինչպես կապտա ամպեր. Յանկարծ Ալիքուսը կանգնեցաւ. նորա առջեը մկ մեծ անտառ էր, որն որ կանաչ ալիքնանուկ նմանի վրանալով երկնքի հետ, կարծես սահմանն չունէր՝ դէը լերն էր հարաւ քաղքը ձեներով, և հով քամին շնչում էր ծառերի կանաչ տերևներումը։

Ալիքուսը զարմացած աչքով նորը մարկ տուեց անտառի մէջ տեսնելին, մուտ նրա սիրը հնարկս անհանգիստ, կարծես, մկ բանից վախենում ըլլը, բայց քանի որ առաջ էր գնում նա, հետքան անտառը թանձրանում էր, ծաղկած ծառերը առլիս կէն մկ հնարկի հիանալի և անճանօթ անուշահոտութիւնն, որն որ նա իր օրում չէր առած, նրանց հոտը նման չէին երկրի անուշահոտութիւններին, նա, կարծես, մտնում էր մարդուս հոգումը, տալիս էր նրան մկ հնարկի քաղցը զգայողութիւն, որն որ մինը զգում ինք մկ տարբերութիւնն ժամանակը, կամ հնարկի մարդու տեսնել որին էլ միևը ձշմարիտ սիրում ինք. շատալ Ալիքուսի ականջին հասաւ մկ քաղցը երաժշտութիւն, և նա տեսաւ հեռու անտառի միջը մկ նեղ ճանապարհ, որն որ վայլած էր գամանալի անուռով լուսով. ոչ չէր տեսնում նրան էն էր զարմացնում, որ անուշահոտութիւնը, քաղցը ձէնը և լոյսը կարծում էին մկ անբողջ միութիւն, էս ամինը նա զգայ հնարկս յանկարծ, կարծես, նա միայն հոգի էր տեսնում մարմին. նա մտ կացած էն նեղ ճանապարհին և նայէր, որ տեսնի լաւ տեղի էս հիանալի բանը, էն ժամանակը յանկարծ լսեց նա մկ հնարկի քաղցը, հնարկի ազիզ նագնի ձէն, որին ոչինչ չէ կարող նկատգրել աշխարհքումը, ոչ հանգիստ ծանկ միջ նաւի Թևերի քամլու ձէնը, ո՛չ կապկի ծառի տերևների միջը, երկիվան հովի շնչումը ո՛չ քնած երեխի շնչառութիւնը, ինչ որ երկինքը և երկիրը ունէին գործանալութ, ինչը լեզուն և նեղգաշնակութիւնը ունէին հիանալու երանց միջը, էս ամինը, կարծես, լռում էր էս ձէնում. նա չէր երկնցրելու. բայց ամինը կառչ որ սա հիանալի քաղցրա-

Ջոյնսթաֆիլդն է, նա չէր լսում, բայց ձկները խռռում էր։ քանաքանչիւրները, դիսուսիոնները և նմուտուալները լսում էր նրա մէջ կեչպես նիմֆային ընկուզին, նա ոգևորւում էր ամէն հողերին, և բարձրացնում էր նրան ոչխարի մեյդիները, նրա լսողը ամէն բան նմանում էր, ամէնը զբաղ էր, և կեչպես են մոլորւում, որին նա բնութագրում էր, անասնական էրեկտ խարշապղտիով, կեսկա էլ նա ձկը ամբողջ միասին, մի և նոյն ժամանակը էր անասնական, բազմակողմ, նրան կարելի էր լսել ամբողջ գործով, և միշտ դառնալ նրա մէջը նորանման։

,, Ինչքան շատ էր լսում Ալիսատը էս ձկեր, նոքան աւելի էր սկսում նրանով, նրան նմանում էր, որ ամէն քայլ էս ձկնում ուշադրութիւնը էր գանում։ Նոպիս առաւօտեան Ակի ժամանակը, երբոր Ալիսի սարերի փամփոց դուրսչնկելը սկսում են բարձրանալ, Ճանապարհորդի աչքին կին կերում են կամուց կլինել, հիւրասիրութիւնը, քաղաքները և առաջնորդները։

,, Վերջապես անասունն վայրկեան լոյսը սկսից Համդիպել, մեկ շարունակ շրջիկներ ուրախացած անասունը, և ձկեր էսը վերացաւ։ Ալիսատը մեկ քանի ժամանակ միացած էր անշարժ կինչպես մարդը, որը զարմացած է հրաժարել երազից։ առաջ նա սկսից զարմանալով մոլորւում էր քաղաքը, յետոյ ուզից վերկինել, որ կինկի Ճանապարհ, բայց նրա ասիները, կազմիս, Ճանապարհները ամէնքը, կազմիս ուղղութեամբ։ Հազիս նա էս դնաց նրանց Ճանապարհով և շուտով գտաւ էրեսս անասունը. Ճանապարհը, որի վերայ նա կանդնած էր, էգծիս, փոքրի էորմն էր գնում, և երբոր նայեցաւ, որ մոտենում է պրէնցը, շատ ուրախացաւ էր քայլերը, բայց կինչպես նա առաջ էր գնում. էն քան, աւելի աւելի մոծանում էր նրա զարմանքը։ Ալիսը, էսքան, փոխուել էր էն օրերը երբոր Ճագել էր նա լրա գործը. կնոտը, որ ուղղ առաջ չսկսել ծառերը կէին բուսնում. հիմայ հարիւր տարիական կաղկերներ կէին բարձրանում, գտակի փոքր էորմանքի տակը, որի վերայ նա շատ անգամ անց էր կացել կանդնած էր հիմայ ձի թռչի էորմանքի գերդեկի էորմարով և տանը մնհամառնելով, և լինէի մոտ անցկինարտու ժամանակը, որ ուղղ էլ կինկաերքը լուսաբ կէին գնում, Ալիսատը լսեց նրանց միտ միտ հետ խոսելը։

,, Տէս էս ձեր մորդան, որ Օլմուտցի վարպետներուն վերարտիան ծածկած ունի։ Կինը բոլոր վարսանալիները Ճանաչում նրան, բայց սրան ոչ միկ ժամանակ կինը առած։

,, Իմ կինկաերքը գժվել են, մտածեց Ալիսատը, և անց կացաւ նրանց հոգերից։

,, Բայց անհնարաւորութիւնը սկսից նրան շինել, երբ որ վրանի ղանգակատունը եղեռցաւ տեսուկ միջոցը, նա շտապեցաւ նրա քայլերը, բարձրացաւ ոտի վերայ, անցկացաւ կանաչ դաշտով. և մոտեցաւ պատերին. բայց ի՞նչպես նկատել նրա գարմանալը։

Վանքի դռները նշ կինն առաջին ոտիք. Ալիսատը բարձրացաւ աչքերը դեպի երկինքը և ծաղ քարտցածի պես։ Օլմուտցին վրանը բոլորովին փոխել էր իրա ձևը, նրա պատերը առաջվանից մեծ ոտիկը կէին բռնում, շինուածքները մեծացել էր, էլինարի ծառը, որն որ մեկ քանի օր Ճասուրից առաջ նա տեսել էր մոտուտի մոտ իրա ձեռքով, ծածկում էր հին մոյ բոլոր մոտուտը իրա Ճամանը տերևներով, Ալիսատը զարմացած վաղից դեպի նոր դուռը և կամաց քաշից զանգակը, էլ էն զանգակի ձկնը կէր, որին նա տվեր էր, և շատուց երբ գնացը գնացողը քացարից դռնելը։

,, Ինչ է էսուկ պատահել հարցուց Ալիսատը։ Մի քիչ երազը Ճասնը կէլի գանատատուելիան չի անում։,,

,, Ես չեմ Ճանաչում Ճոճկին, պատասխանից Ջահել վարդագործը։,,

Ալիսատ զարմանքով Ճանկեն գլխին տուեց։

,, Մեկ նա գժուած եմ. ձկն տուեց նա. մի քիչ էս Օլմուտցի վանքն չէ որ տեղ կլ նա դուրս կկայ էս տուտուտը,,։

,, Ջահել վարդագործ մոկի արտ նրան զարմացած։

,, Կիա հինգ տարի է ինչ որ էս կատարում եմ իմ դանդատութիւնն, և ոչ միկ ժամանակ չեմ տեսած քինչ, պատասխանից նա։

,, Ալիսատ մոկի տղից իրա ջրա կողմը և տեսաւ որ միկ քանի վարդագործներ սկսում կէին անում հայհոյանալ, նա տիրոջից կանչել նրանց, բայց ո՛չոք չը պատասխանից նրա կոչած անունները։ Նա փոքից նրանց մօտ, մոկի տուէց, բայց նրանց դիմքերն բոլորովին նրան տնծանոթ կէին։

,, Իսուկ հո հրաշք է պատահել, տաղ նա զարմանքով, եթէ Ադամատ կլսէիր, ի՞նչպիսին, մոկի տուէր ինձ, . . . ոչ միկ հնդանից ո՛չոք չի տեսել ինձ, որ էն չկայ հասել օշոք, որն որ Ճանաչում կլինի երջայր Ալիսատին։

,, Ամէնքն զարմացած մոկի կէին տալի նրան։

,, Ալիսատ ,, տաղ վերկապես միկ ծեր վարդագործ. ,, զորդ է, Օլմուտցուն կլել է միկ ժամանակ անասնով միկ վարդագործ, իմ Ջահելութեան ժամանակին նա լսել եմ էս բանին ծեր մարդկանցից. նա տանում մարդ է կլել, և սերում է կլի միացուած եղեն. միկ անգամ գնացել է նա զաշտով, անսել են երեքին նա մոկել է անասուն, երկար տարակ կէն նրան, բայց անմիջ, և ո՛չոք չէր նամանում Թէ ինչ պատահից երբոր Ալիսատին. էն օրերն հարիւր տարեկից տուել է տղ կացել,,։

,, Բարձր տարակ հանեց Ալիսատ. նա հասկացաւ ամէնն . . . լինկաւ ծնգաց վրայ, և ձեռքերն տրմին խոնջած տարաղակից։

,, Ո՛վ ամենակարող Աստուած. դու կամենում էիր ինձ հատուցանել երեսիս անիծ էի նա, որ նմանութեամբ է երկրի ուրախութեան երկրին երանութեանցին. միշտ էս նա էր քո ձկնն, ահա հարիւր տարի տարակ աչքի տակնն ինչպես միկ օր. հիմայ նա հասկանում եմ ինչ է արքայութեանն և նրա յաւիտեան ուրախութեանցին, օրհնվի և փառաւորվի քո անունն, Ամասատ էմ. նեղերը քո անարժան ծառային. երբ որ ասից էս խոսքն Ալիսատ ընկաւ բերանքսիվը գրկից երկրին և աւանդից հոգին։ ,,

Պրօֆիսորն վերջացրուց իր պատմութիւնը, և խոր լռութիւն հետևից նրա պատմութենին. ամէնքն, կարծես, էս պատմած աւանդութենի խորհուրդի վրայ կէին մտածում, որն որ կին էր վախ կէին նրանք, և միկ քանի րոպէ կետկես տևում էր լռութիւնը, որ միայն հետաւոր ջրհեղեղների ձկն էր լսվում, և միր առի տակ քնած շան խռմփալը. և էս ծեր մարդի պատմութենն պցից մեզ աշխարհում մտածմունքների մեջ, որ կարծես, ոչով չէր հասկանում կարել և հասուկ խանդարել էս լռութենն, կեռմանման յանկարծ խրից տան և միկ ժամը. ժամացույցն զանգակի ձկնեցին կարծես, հանդաւ մեր հետացնելին, որն որ էր Թողնում մեզ խոսելու։

,, Ահա տատնուկ ժամ է, ,, տաղ ծեր Պրօֆիսորն մոկի տալով էր ժամացույցին, վերկինալով տեղից. նրա կինն էլ ուզում էր վերկինալ, և բռնեցի Պրօֆիսորն ձեռքից։

Շարունակութիւնը ՚ի միւս Թերթին։

Ա. ԵՐԷՑԻ ԽՈՍՈՒՄՆԱՒՈՐ ՃԳՒ ԱՂԵՒՈՒՆԴԱՐԱՆԻ ՆԱՀԱՏ

Ես եմ 20 ամաց հասակովը, ինչպես դիտէք եւ անուանիքս, եօթ ձմեռուընէ եմ ընկուսի գիտցային անդադար աշխարհին, ապաւաւիմ ձեզ ամենին իմ սիրելի ծնօղք, ընկերք եւ բարեկամք իմ մինչ գանել վերջ չկրն ցաւոց խօսակցելս անհնար գրելոյ։

Մինչ գիտցիմ այդ, ոյ սիրէք Քեզ որ շատ ժամանակ այ ծանօթ չկրնայ՝ մարդուն առնելն նպատ Քեզն չի լինիլ, բայց Քեզ որ նպատաւանի, նպաստաղրծ, եւ նպաստատու ծառան չգրնայ՝ ոչ Քեզ միայն այլ օգտակրն, եւ այդպիսոյն կրցայ, այլ ուրիշներն եւ ցաւակից կը լինիմ։

Ես հարստահատակ եւ նպատակատու ծագրած ծառ եմ այս ասն մէջն, գիշերք եւ ցերեկ աշխատասէր եմ, որ բարի անուն ժառանգեմ եւ ամենին սիրելի լինիմ եւ յայս ունեմ երկար ապրելու, բայց մանկի ամենասաք կոչիլը չանկարծ խրեց իմ կենաց ատիս ունն, որ իմ օրախ մոռացան եւ ջահել ատիս եւ շատ վայելչասիրեցս պէսպէս ցաւ, ամենայն խորհուրդս հետս պիտի գերեզման պիտի մտնեմ, տեսնիք կ՚ընդունիս եմ եւ այսօր քեզմէդ հրաժեշտ կուտամ։

Գիտեմ որ այս ցաւալի ու զգալի է, ոչ միայն ազգականներիս եւ ընկերներուս՝ մանաւանդ նրանց. որ ուրիշ բարերարեցաւն են եւ չեն դադրիլ իմ Թագուհոս վրայ այլ եւ երանց, որ չեն ճանաչում ինձ եւ ծնօղք են ինձ նման դառակաց, պիտի ասիք ես այս ցաւս, բայց Աստուծոյ անքննելի եւ անհնամանալի կամացն ոչ կարէ հակառակիլ, կամք նորա երկրի օրհնեալ։

Ես աշխարհի վայելչասիրեցս երկնքի վայելչասիրեցս հետ կամեցայ փոխել, անցաւոր կեանքս անանցկնալի կեանց հետ, էն ատեն ինձ նման դառացած ներ շատ կան, ինձ բարեաւ իմ անոյշին իշխանները, ինձ բարեաւ եւ զոք իմ ամենասիրելի ընկերներ, եւ ինձ վերայ երախտաւորներս, ինչքան իմ վերայ աշխատանքնէ եւ բարեգործասիրեցն ասիք, խորհրդէ ապաչում եմ ձեզ, ինձ հաշիւ անիք ձեր բարեգործասիրեցն, որ այսօր հետ ես էլ ձեր բարերարասիրեցն չեմ կարացել, եւ իմ անձս բարեգործասիրեցն հասուցել ձեզ չեմ նեղացնել։ Շատ եւ շատ շնորհակալ եմ ձեզմանից. իմ երախտասիրեցներ. Թեպետ այս կեանքս չի կարացայ ձեր բարեգործասիրեցն պարտքն վճարել, ամենակալն Աստուած ինքն լինի ձեզ պարեւավճար, ոչ սիրելիք. հիւանդասիրեցս այնքան զգալ է՝ որ չի Թողնում ձեր ամէն մէկին ձեր քովն հաշիւ տալ, եւ յաւուրն շնորհակալասիրեցն տեսնել ձեզ ամենեցունց աշխատասէր մնալուն, այժմ ընդունիք իմ այս վերջին ընդհանրական շնորհակալասիրեցն, ողջունում եմ ձեզ։

Մնաք բարեաւ ամենքդ էլ, հեռանում եմ ձեզմանից յաւիտեան, ինձ մոռնալ էլ չիք տեսնել, գալ ձեզ տալ եմ միայ բարեաւ իմ սրտիս եղբայրք եւ քոյր, ինդրեմ ձեզ երբեմն յիշել ինձ եւ օրհնել տալ իմ գերեզմանս, միայ բերել Քեզ մէկ ժամանակ ամենիդ տարաբաղդ քոյր Աղաթանասէ անուն նման աղաւնդ։

Մնաք բարեաւ եւ զոք ամենայն ազգականիս իմ, ինդրեմ ինձ համար չի նեղանալ, եւ Քրիստոսի մոտն իմ գնամ, եւ հրեշտակաց հետ ուրախասիրեցն համ, եւ իմ յաւուրն ծնողացս հետ առանձին եւ ներանց ձեռքերն կհամբուրեմ էն տեղ, որոց երկար ժամանակ կարօտասիրեցն եւ նորանց տեսնելոյն փափագասիրեցն։

Մնամ բարեաւ եւ զոք ամէն իմ սիրելիք ամենայն, այսօր սրժանի չեմ կարող ամենքիդ իմ խռովասիրեցս, ոչ ամենիդէն ասելի քիչ կարացայ, ինդրեմ չնեղանալ ինձ. տանոյ զոր ներկայացնի, Քեզանը եւ այսօր հոգին եմ դնում, ինչ ասիք Աստուած, որ ինձ տալ է, Քեզմէն ամենայն կերպիւ չարժան եմ դնալ տալ Աստուած, բայց գիտատու է հրաժարելիքն իմ քեզմանից, որ այսօր օտարս Քեզան մէջն եւ ես ինձ հաշիւ տալ հոգւոյ ես գալուս մ, եւ մանաւանդ իմ գերեզմանիս մանկանցիդ բաժանելիքս կարէ է, որ առանց Քեզանի չեմ ուզում, այդ ինչպես անտանելի բան է այս։

Մնաք բարեաւ եւ զոք ամենեցիդ անդրդ, Քրիստոս բարեկամք եւ աշխարհակալանդ, որ այսօր ներկայ գանվելով այսպիսի բան հանդիսասիրեցն ինձ պատիս առելիք, հոգւոյս համար Աստուած ապրեցնիք, ողջախոհասիրեցն Քեզ Թագուհիդ, եւ բան առանց դարձնալ խնդրեմ սիրելի ազգականացդին, որ փոխանակ ինձ տալը վերջին հանդերձն իմ սիրելի առնուն, որ այժմ էն զոհ նվաճում են տեղ, առերով իմ կանչից Քեզ ձեռս բարով, եւ էս տեսնի քս ապրիս սիրելի Աղաթանասէ Աշխարհանդին միջ՝ ի վախճան աշխարհի։

Վերջը երեխայքս ոչ հարցնում եմ ինչ պիտի առնում։ Քրիստոս Աստուած ինչ ասելի է այս ոչ ասն սիրելի մոռացնես, ամէն պիտի ասիք, մայրս, զոք ձեռս էք որդ, եւ Աստուած է ապաստիտ ձեր ապահասը եւ նա օրհնէ ձեզ եւ ղրկացնէ։

Ա. Տաղ.

Մինչ ապրեաւ տատած էր կանուչ ծառերս,
Մինչ կտոր պատիր ունէր բերանին,
Ընտանեաց անցնելով էն ձմեռապարհին.
Ես էրբեմն գրկեց ապրեաւ պատրիկս։

Բայց փուչ կիներդ հինդանին հետորդ հետարկեց.
Ցիտնար ապրեաւն մեկ խորել ուզեց.
Բաղցր խօսքերով խաբել սկսեց,
Ինդուստր մորով մեղանհաճի կապեց։

Օ՜ի տատ էն ատամ, որպէս Քեզ ես տեսի,
Բանդի պատճառ ես ինչպէս որ ասես,
Ընկաւամ եմ քեզ Քեզանից շնորհիվ.
Շատ եմ շանհատամ երեսիդ նայիլ։

Ես էրբեմ միայնակ ասելի նման,
Պատկերդ շուշպատան, գիմերդ ամենեան,
Կատարդ կորմիր, ընտրած քաղցրաբան.
Ես հետարկիս վերայ չկայ քեզ նման։

Զամդ քաղցր համեղ ինչպէս նուագարան,
Ձկ կարօղ երգել բլբուլն քեզ նման.
Մեր անտառի մէջն ոչ ոք չի գտնվի,
Որ քաղցր ձէնով քեզ համեմատվի:
Ասաի ինդրեմ եմ փափագս կատարել,
Զայնիդ լսելոյ արժանի առնել,
Որ իմ փափագս էլ լցուած երկնի,
Գովելի անունդ փառաւոր լինի:
Ցնծաք ազգաւը շուտ հպարտացաւ,
Աչսեաի լոսքով էշ կարվեցաւ.
Ինքանը բացից ու դաս դաս կանչից:
Պանիրը բերնէն դեռնին վիր պկից:
Աղսեհոը շուռավ պանիրը վիր առաւ.
Դէ ձայնդ կորչ անպիտան, ասաւ,
Ինձ ուզում էի, ես ունիմ ձեզ պա
Իսկ դուն զրկվեցար, քաղցած կը մեռնիս:
Ադդ ես ե լսաժին փառասէր մարդկանց,
Երբ որ հաւատան բանից գովաշաց,
Շուտով կը զրկվին իրանց ապրանքէն,
Այնուհետև խարխուլենին:
Փառասիրի սիրան շատ հեշտ կը վոխվի,
Սատ գովաբենով երբ որ լցվի.
Ուրեմն պարտ ե փախչել սուտ խոսից,
Եւ ոչ հաւատալ օտարի բանից:
Թէ չէ կը զրկվի նման ապաւէն,
Ամենայն բարեաց հնչքան ոք ունի,
Կը մնայ դատարկ, ունայն և քաղցած,
Ինչ իրան մահը ծարաւ ու սաված:

Լրագրիս առաջին համարի Հանելուկին էր Պէտք.

Հանելուկ:

Ես սահմանակ չկընչէ և հեռաւորեալ ժամանակաւ: Ես մի, սակայն քան զպատուական լաւագոյն, և մեծագոյն և զարմանալի, սակայն ոչ անհուն և ոչ անբաւ: Ես արարեալ առ պատկերն Աստուծոյ, անյատկապէս սակայն ոչ պատկեր և ոչ առ պատկեր, այլ հեռաւ և հայելի սահմանացն: Ես զարմանալի լինի կենդանեաց, զի մեծագոյն ունիմ զաչս քան զմարս: Ես զգաստանամ խորհելով և կուրացայ: Ես յորժամ ճանաչեալ լինիմ՝ ոչնչէ եմ, և յորժամ անցանիմ՝ ծուխ եմ, և յորժամ բարձրանամ՝ օտարք եմ: Զոր սիրեն զիս՝ ոչ ճանաչեն զիս, և զոր լսանան՝ խոտեն զիս: Ոչ սկիզբն իմ մայր, սկիզբն Աստուծոյ անտես եղեալ: Իմ հեշտասիրեն՝ ունի զձեղմաբիտ արտասուիս և սուտ զբաղմունս, սայթք և զանազանութիւնս: Խոտանգոյն պաշտատուիս և երկիւղալի պհանդիսաւն: Ես որքեմ՝ զի խոսիցեմ, և սպանանիմ՝ զի կանգնացցեմ: Ակընջապիս՝ ես անցանիմ, և ցանկութիւն իմ ընդ իս հաշի և մնալ: Ուրեմն զոր ոչ քրիստոնեայ, առ չինէն պատուղ ինչ կենի, եթէ կամիս մնալ առանց մեղաց, փախիր չինէն, զի ոչ պատրեսցես և պատրեսցես: Ասացան և առ այլոսկ բազարձակ բազատրութեանց՝ խորհիր ոչ եմ ես:

ԱՒԵՏԻՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.

Մոսկուա

Դրամախան.

Պօլնոպէրնայն	—	—	5 ռուբլի	50 կոպէկ.
Նոր մանէթն	Հազարմանէթին	50	ռուբլի	,, —

ԹԻՖԼԻՕՒ.

Պօլնոպէրնայն	—	—	5 ռուբլի	43 կոպէկ.
Բաջախլուն	—	—	3 —	20 —
Նոր մանէթն	Հազար մանէթին	35	—	,, —

ԵՐԵՒԱՆ.

Պօլնոպէրնայն	—	—	5 ռուբլի	47 կոպէկ.
Բաջախլուն	—	—	3 —	15 —
Նոր մանէթն	Հազար մանէթին	45	—	—

ՄԱՍԿՈՒՆ.

Թէյի ֆաղանդէն:

Խաւլեայ Թէյն վուԹն 360 մանէթից մինչև 400 մանէթն 12 և 15 ամիս ժամանակաւ:

Պաշտի Թէյն վուԹն 170 մանէթից մինչև 190 մանէթն 16 և 18 ամիս ժամանակաւ:

Նուխլայ Թէյն 150 մանէթ նագդի և 2 ամիս ժամանակ:

Նուխլայ Թէյն 160 մանէթից մինչև 165 մանէթն 10 և 15 ամիս ժամանակ:

Օլեի կամ Օ՛աբաՀալի Թէյն 125 և 130 մանէթ 6 և 10 ամիս ժամանակաւ:

ԹԻՖԼԻՕՒ.

Պահատակ ալեւրի վուԹն	1	մանէթ.		
Պիջամն	—	,,	—	— 80 կոպէկ
Պաբին	—	,,	—	— 40 կոպէկ.
Իրմնձն	—	2	—	—
Հիւրախան Թաւղին	1	—	—	40
Կատահատ ձէԹն	,,	—	—	70

ԵՐԵՒԱՆ.

Յորեղի վուԹն	—	—	—	35 կոպէկ.
Պարին	—	—	—	25 —
Հիւրախան	—	—	6 ման.	60 —

Մաղէղին:

Աղսեհի հաղն	—	—	20	—
Պալէն	—	3	40	—

Печатать позволяется

Тифлисъ Генваря 11-го 1853 года. Цензоръ И. Кайтмазовъ.

Խմբագրէէ Մեղու Հայոց Ազգային Լրագրի Աւետիս Վահանեան:

Ի Տպարանի Ներսիսեան Հոդևոր Դպրոցի Հայոց Թիֆլիզ: